

Manens accidentia, & si manens ista. Item non manet eorum subiectum. Et hæc propositio copulativa est doctrina à Concilio definita, quæ vera non est, nisi dicatur, dari accidentia absoluta.

278. Dices 1. Concilium damnavit hæresin Wicleffii circa SS. Eucharistiam, per modum complexi in duabus primis propositionibus, citatis n. 246. adeoque sufficit, si negetur illud complexum: sed hoc sit negata parte, scilicet negatâ permanentiâ panis, quam etiam adversarii negant: ergo. Resp. neg. ma. Concilium clarissime distinguit hæreses Wicleffii circa SS. Eucharistiam, easque per tres omnino distinctas propositiones damnat, quarum duas dedimus cit. n. 246. tertia autem est ista: *Christus non est in eodem sacramento identice & realiter, in propria presentia corporali.* Cur non dicunt adversarii, quod omnes tres hæreses damnatæ sint tantum per modum complexi, adeoque sufficiat, negare tantum unam partem hujus complexi, ex tribus constituti? quo posito sufficeret, juxta hunc modum arguendi, proferri Christum, realiter esse presentem in Eucharistia, quamvis non negaretur, adesse panis: quod est aperte hæreticum.

279. Dices 2. Hæc quæstio est tantum philosophica: ergo Concilium, quod tantum sollicitum fuit de quæstionibus Theologicis fidei, eam non definivit. Resp. dicitur ant. est quæstio philosophica, quæ tamen archè connectitur cum quæstione Theologica, seu fidei de SS. Eucharistia, conc. ant. quæ non ita connectitur. neg. ant. Quæstiones philosophicas, sed connexas cum Theologicis, multas hinc inde deciderunt Concilia.

Sic in Lateranensi sub Leone X. *sess. 8. in Bulla. Apostolice regiminis.* definitum est, animam rationalem esse immortalem etiam secundum philosophiam, quod quidam negabant; licet admitterent, ejus immortalitatem ex principiis fidei probari. Et certe multa, quæ Plato, Aristoteles, & Empedocles, ignorarunt quoad naturas rerum, ex principiis fidei discere debuimus, e. g. possibilitatem replicationis, & compenetrationis corporum &c. Hinc, si etiam ex principiis naturalibus solis non possit satis clarè ostendi possibilitas, vel existentia accidentium absolutorum, ea sufficienter probaretur argumentis Theologicis.

280. Ob. 6. Posset dici, dari unum accidens, nempe quantitatem, à cujus modificationibus proveniant illæ sensationes omnes, quas circa SS. Eucharistiam experimur: ergo. Resp. neg. anti. In primis hæc sententia, cum jam admittat possibilitatem accidentium absolutorum, non potest pro se afferre ullum argumentum, ad speciem efficaciæ, nisi solum negativum: hoc autem non debet prævalere iudicio omnium Theologorum, & Parrum, ex quorum scriptis, & modis loquendi, nisi prolixè violenter torquentur, inferuntur plura accidentia, quæ etiam adstruant Concilia; cum interim

sola quantitas sit tantum unum accidens, non plura accidentia.

Neque verum est, quod ex SS. Patribus tantum colligi possit, manere aliquem statum accidentalem sensibilem panis, in quocunque tandem iste consistat; cum expressè explicent statum sensibilem, & dicant manere odorem, saporem, dimensionem, pondus, seu gravitatem, & figuram panis: quod autem omnia illa consistant in sola quantitate, SS. Patres nunquam cogitarunt: imò cum s. Thomas 3. p. q. 77. a. 2. arg. 4. & ad 4. ea accidentia vocat qualitates, inter quas non habet locum quantitatem.

281. Dices. Non asserit ista opinio, manere solam quantitatem panis, sed insuper ait, manere ejus modificationes, quæ sunt plura accidentia. Sed contra est. Hæc modificationes aliud esse non possunt, nisi certæ ubicationes, vel uniones continuatæ partium quantitatis: quis autem unquam ex antiquis doctoribus, vel etiam modernis, ait quis ex aliis fidelibus, nisi preoccupatus adversâ sententiâ, unquam sibi perluisset, odorem, saporem &c. aliud non esse, nisi ubicationem, vel unionem quantitatis? Ostendunt adversarii vel minimum hujus rei indicium in scriptis antiquorum.

Nec dicant, figuram etiam juxta nos esse duntaxat modum quantitatis; nam fideles omnes, & multo magis doctores, facile capiunt, & implicite saltem asserunt, figuram aliud non esse, quam certum scum partium necessarium, & negationem redundantium &c. At non ita judicant de aliis accidentibus, etiam non ita de coloribus, ad quos neoterici quoque requirunt saltem lucem. Sed nec isti modi sunt qualitates, saltem non sunt immediate, & ratione sui sensibiles, quales tamen qualitates in SS. Eucharistia dari communissima sententia tradit cum S. Thoma 3. p. q. 77. a. 2. arg. 4. & ad 4. Multo minus sunt qualitates alterantes, quales tamen esse species, seu accidentia Eucharistica, aperte supponit S. Thomas 3. p. q. 77. a. 1. in corp. absque dubio ex mente etiam aliorum suo tempore auctorum: adeoque per solam quantitatem, quemodocunque modificatam, non habentur ex species, vel ea accidentia, quæ juxta communem fidellum sensum, itémque ad mentem doctorum, ac Patrum, in SS. Eucharistia debent admitti.

DISPUTATIO II.

De Necessitate, & Effectibus SS. Eucharistie.

282. **M**ultum, & diu, de necessitate, & effectibus SS. Eucharistie, disputatum fuit in Concilio Tridentino: & quidem in sessione XIII. an. 1551. sub Julio III. 11. octob. celebrata, cum necdum videretur res satis discuf-

discussa, factum est decretum (quod habetur post illius sessionis canones, & decreta de reformatione) vi cuius etiam prorogabatur definitio quatuor articulorum. 1. *An necessarium sit ad salutem, & Divino jure præceptum, ut singuli Christi fideles sub utraque specie ipsam venerabile sacramentum recipiant.* 2. *Num minus sumat, qui sub altera, quam qui sub utraque communicat.* 3. *An erraverit sancta Mater Ecclesia, laicos, & non celebrantes sacerdotes, sub panis specie duntaxat communicando.* 4. *An parvuli etiam communicandi sint.* Et duravit ea prorogatio hujus definitionis undecim annos, donec tandem an. 1562. 16. Julii, sub Pio IV. *sess. 21.* per quatuor capita, & quatuor canones, hi articuli definiti sunt.

Similiter & de effectibus hujus sanctissimi sacramenti multa agitata sunt, præsertim *sess. 13. c. 2.* ubi multi ejus effectus numerantur, & can. 5. anathema dicitur ei, qui dixerit, præcipuum fructum sanctissimæ Eucharistie esse remissionem peccatorum, vel ex ea non alios effectus provenire. Ex his ea, quæ nostris in scholis tractari solent, paulo pluribus modò elucidabimus. Quare sit

QUÆSTIO I. De Effectibus SS. Eucharistie. ARTICULUS I.

Quando SS. Eucharistia causet Gratiâ.

283. **D**e effectibus hujus sanctissimi sacramenti Tridentinum sic loquitur *sess. 13. c.*

2. *Sumi autem voluit* Salvator sacramentum hoc, tanquam spirituale animarum cibum, quo alantur, & confortentur viventes vitâ illius, qui dixit: *Qui manducat me, & ipse vivet propter me: & tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & a peccatis mortalibus præveremur.* *Pignus præterea id esse voluit futuræ nostræ gloriæ, & perpetuæ felicitatis.* Rursus de effectibus ejusdem sacramenti loquens Catechismus Tridentini §. de multiplici, & admirabili fructu tanti sacramenti, sic habet: *Nam quos usus corpori panis, & vinum afferit, eos omnes animæ salutis, & jucunditatis, ac meliori quidem, ac perfectiori ratione, Eucharistia sacramentum præbet.* & S. Thomas 3. p. q. 79. a. 1. in corp. ait: *Omnem effectum, quem cibus, & potus materialis facit, quantum ad vitam corporalem (quod scilicet sustentat, auget, reparat, & delectat) hoc totum facit hoc sacramentum, quantum ad vitam spirituales.*

284. Itaque sanctissimum hoc sacra-

mentum confert animæ sustentationem, ne deficiat: itémque animam corroborat contra incursum dæmonum: tollit quoque infirmitates peccatorum venialium, & debilitates relictas à mortalibus, postquam hæc per poenitentiam deleta sunt. Reparât quoque vires animæ perditas, conferendo novas vires, seu gratias, quibus etiam facit animam crescere, & augeri quoad gratiam, & habitus virtutum. Sed & delectat, ingerendo animæ spirituales dulcedinem devotionis, & uniendo eam Christo Domino, ac tranquillitatem conscientie causando, atque præbendo pignus aternæ gloriæ &c. quæ fufius prosequitur Tannerus *tóm. 4. disp. 5. q. 7. dub. 1. n. 2.*

Hos autem, & alios effectus omnes causat SS. Eucharistia sacramentum, causando gratiam, quam cum causent omnia sacramenta (ut probatum *tr. de sacram. in genere à n. 225.*) multo magis causat illud, in quo realiter adest ipse author gratiæ. Causat autem SS. Eucharistia gratiam, per se quidem secundam; cum sit sacramentum vivorum: at, per accidens potest etiam causare primam, ut probatum est *tr. de sacr. in genere à n. 302.* Quærimus jam, quando cauet gratiam, ad quam quæstionem.

285. Dico 1. Sacramentum SS. Eucharistie tunc causat gratiam, quando datur ejus manducatio, vel potatio. ita communis. Prob. Promissiones Christi, de danda per hoc sacramentum gratia, semper respiciunt manducationem, vel potationem: ergo. prob. ant. sic *Joan. 6. v. 52.* dicitur: *Siquis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.* & *v. 53.* *Qui manducant meam carnem, & bibunt meum sanguinem, habent vitam æternam:* similes alii textus habentur adhuc eodem loco: sed verba hæc debent explicari ad literam: ergo.

Confirm. Licet hoc sacramentum non consistat in usu, tamen usus est applicatio ejus; sicut ergo cætera sacramenta non causant gratiam toto tempore, quo fiunt, sed tunc, quando verum est, eorum usum esse completum, ita etiam censendum est de Eucharistia, eam causare gratiam, quando ejus usus est completus; cum quoad hoc non sit ulla ratio specialis discriminis, inter hoc, & alia sacramenta: qualis tamen ratio potest afferri circa alia, in quibus differt Eucharistia ab aliis sacramentis.

286. Manducatio autem, vel potatio, non jam datur tunc, quando corpus, vel sanguis Domini, ponitur in ore; nam manducatio, vel potatio, significat vitalem tractionem cibi, vel potus in stomachum: certè, ut rectè Cardinalis de Lugo de Eucharistia *disp. 12. sec. 2. n. 28.* ait, non censetur manducasse, qui cibum tantum ori imponit, & iterum statim eximit: imò censetur talis jejunos: quin etiam talis imponens sacram hostiam in os, & iterum eximens non censetur jam implevisse præceptum communionis. Insuper, si talis jam posset dici manducasse, non esset ratio, qua-

re agris, pronis ad vomitum, vel impotentibus aliquid deglutire, non poneretur sacra Eucharistia, saltem in os, & brevi retraheretur.

Quando autem manducatio perficiatur, & compleatur, litigant auctores. Aliqui videntur velle, eam tunc perfici, quando cibus attingit inferiorem partem oesophagi: alij volunt, eum debere attingere stomachum. videatur Lugo *loc. modo cit.* Res hæc non potest physicè determinari, sed morali sensu est assumenda: saltem non requiritur, ut veniant species in fundum stomachi: quia sæpe ob alia non possunt naturaliter illuc deterreri. Sed neque videtur requiri, ut tota hostia sit manducata, modo una pars specierum, sub qua jam laet totus Christus, sit manducata.

287. Dico 2. Eucharistia non causat ex opere operato gratiam tamdiu, quamdiu manet in stomacho, sive crescat interim dispositio; sive non. Ita videtur sentire S. Thomas 3. p. q. 80. a. 3. ad 6. ubi ait: *Maxima devotio requiritur in ipsa sumptione huius sacramenti; quia tunc percipitur sacramenti effectus: quæ quidem devotio magis impeditur per precedentia, quam per sequentia, & ideo magis est insitatum, quod homines jejurent ante sumptionem huius sacramenti, quam post: quæ ratio nulla foret, si etiam postea perciperetur effectus huius sacramenti.* Eandem sententiam defendunt Dominicus Soto, Victoria, Ledesma, Vasquez, Hurtadus, Henriquez, Prapostus, Tannerus *tom. 4. disp. 5. q. 7. v. 22.* & hoc teste communiter doctores. Arriaga *tom. 7. tr. de SS. Eucharist. disp. 41. n. 9.* & ipso teste recentiores longe communius.

Probatur conclusio. Nec ex Concilijs, nec ex Patribus; nec ex communi sensu scholasticorum, potest probari, quod Christus promiserit gratiam, ratione Eucharistiae dandam, nisi dum manducatur: atqui, dum est in stomacho, non manducatur: ergo, mihi est clara, ma. probatur solutio objectionum, & auctoritate nostræ sententiæ longe majori. Certe ante Cajetanum, aut Gabrielem, non habet opinio contraria auctorem, ut asserit Arriaga *tom. 7. tract. de Eucharist. disp. 41. sec. 2. n. 10.* Confirm. 1. Cetera sacramenta non conferunt gratiam extra usum: nec est ratio specialis pro Eucharistia quoad hoc punctum: ergo.

288. Confirm. 2. Juxta opinionem adversariorum melius esset dispositus, ad recipiendam gratiam, qui esset debiliore stomachi; quia diutius ibi durarent species: item plus acquireret gratiæ, qui plures, vel majores hostias sumeret, vel in calicem vinum copiosius infunderet: e contra male faceret sacerdos, qui communicanti, ex rationabili alias causa, daret tantum dimidiam hostiam: sed hæc non debent admitti: ergo. Certe (ut testatur Tannerus *loc. n. preced. cit.* & Arriaga *disp. n. preced. citata n. 10.*) ab Inquisitoribus Hispanis rejecta est ut superstitiosa illa devotio formina-

rum, & laicorum; qui vel majorem hostiam, vel plures petebant hostias: & Innocentius XI. illam devotionem prohibuit, edito decreto anno 1679. 12. Febr. quod exhibet Viva p. 2. *trinitas Theol. ad prop. 56. ejusdem Innocentij XI.* Deinde sacerdotes etiam timorati, laicis, & Religiosis, dimidias tantum particulas distribuunt: in quod male facerent, si plus gratiæ ratione majorum, vel integram particulam acciperetur; quia illo gratiæ excessu immeritis fideles privarent: ergo.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

289. **O**B. 1. Manducatio dicitur à mandando: hoc jam fit, dum SS. Eucharistia est in ore: ergo jam tunc datur aliquis manducatio, adeoque etiam datur gratia. Confirm. Juxta nos, si æger non omnino posset deglutire sacram hostiam: item si quis bene valens species corrumpere in ore, vel, si alicui miraculosè sacra hostia, non per os, sed per pectus ingrederetur, non perciperet gratiam: hoc videtur datur: ergo. Resp. neg. conseq. Vitium syllogismi. & quatuor termini clari sunt. Dein ex eo, quod manducatio dicitur à mandando, non sequitur, utrumque fieri eadem in parte corporis; nam sæpe etymologia nominis deducitur a rebus, diversis, & aliquando etiam opposita significantibus.

Certe etymologia jam est bona; modo deducatur à vicinis: cum ergo mandere, vel masticare cibos, & manducare, seu comedere, sint vicina, bona est etymologia, licet non sint idem mandere, & manducare, nec eodem loco utrumque fiat. Alii deducunt manducare à comedendo: & certè animalia, quæ dentes non habent ad masticandum, ut aves, tamen manducant. Ad confirm. neg. min. Certe Ecclesia non solet præbere Eucharistiam iis, de quibus non est spes, quod eam possint deglutire. Valens sibi ipsi adscribat damnum, quod tamen est rarissimum, & vix timendum, nisi quis incipere vellet nimis diu sacras species in ore retinere. In casu miraculoso forte dispensat Deus, sicut dispensare videtur quandoque in alijs sacramentis, ut quando S. Amphibolium per Angelos fecit ordinari Episcopum, de quo. *in 11. de sac. in genere. n. 193.*

290. Ob. 2. contra 2. conclus. Christus dicit *Joan. 9. v. 5. Quando sum in mundo, lux sum mundi:* ergo etiam, quamdiu Christus est in sacramento, causat gratiam. Confirm. 1. Sententia adversa est magis pia, & alliciens fideles ad sacram communionem: ergo est nostræ præferenda. Confirm. 2. Omnes judicant, post communionem esse aliquamdiu orandum: non autem hoc judicant post alia sacramenta: ergo signum est, post communionem aliquamdiu augeri gratiam ex opere operato. Resp. neg.

neg. conseq. Hoc argumentum probaret, quod etiam Eucharistia in manibus deberet causare gratiam. Textus ille intelligendus est, vel de Christo, ut prædicante Evangelium: vel, si etiam intelligendus est de eo, ut contento in Eucharistia, tantum significat, quod Christus tunc semper causet gratiam, quando datur debita applicatio, id est, manducatio.

291. Ad 1. confirm. neg. conseq. Non, quod est magis pium, vel etiam magis excitat ad devotionem, statim amplectendum est ut verum: sed est attendendum, quid promiserit Christus Dominus; alias quoque Christus post corruptas species deberet adhuc causare gratiam, vel quando est adhuc in manibus. Ad 2. confirm. neg. 2. p. ant. Uti que etiam post confessionem aliquanto plus oramus, quam præcisè requiratur ad implendam penitentiam, præsertim, si hæc modicissima sit: item adulti post baptismum gratias agunt. Dein diutius longè orant fideles, vel medio critere devoti, quam species durent. Ulterius iste instinctus longè aliunde provenit, scilicet ex debita reverentia, vel gratitudine, quin credatur augeri gratia ex opere operato.

292. Ob. 3. Cibus Eucharisticus se habet ut materialis: sed hic nutrit materialiter tamdiu, quamdiu est in stomacho: ergo etiam ille tamdiu nutrit spiritualiter, seu producit gratiam. Confirm. 1. Manducatio est applicatio cibi: & se habet, ut adductio sacerdotis ad inungendum ægrorum: ergo non est simpliciter necessaria ad effectum sacramenti. Confirm. 2. Cibus Eucharisticus in stomacho manet per manducationem applicatus: sed, quamdiu manet applicatus, tamdiu agit, id est, producit gratiam: ergo.

Resp. 1. neg. mi. Cibus materialis non nutrit, dum est in stomacho; sed primum postea, quando extra illum vertitur in sanguinem, & carnem &c. ergo deberet etiam Eucharistia primum producere gratiam corruptis speciebus, quod nemo dicit. Resp. 2. dist. mai. cibus Eucharisticus habet se ut materialis quoad aliqua. conc. ma. quoad omnia. neg. ma. & om. mi. neg. conseq. ita respondent etiam adversarij, qui (ut Arriaga *tom. 7. tr. de Eucharist. disp. 41. n. 13.* ipsis objicit) utuntur hac similitudine cibi materialis, & spiritualis, pro beneplacito, nunc eam admittendo, nunc negando.

293. Habet se itaque cibus Eucharisticus, & materialis æqualiter in hoc, quod uterque nutrit: sed non in eo, quod nutrit eodem modo: materialis, quia debet converti in alium, non nutrit nisi corruptus: spiritualis, quia non convertitur in alium, nutrit prius: & quidem, ut colligitur ex promissionibus Christi, & communi explicatione istarum, nutrit in manducatione.

Ad 1. confirm. neg. 2. p. antec. Adductio illa sacerdotis non est necessaria, si sacerdos jam adsit, nec huic promittit Chri-

stus gratiam, sed unctio: est autem manducatio Eucharistiae omnino necessaria, & huic promittitur gratia, ut colligitur ex sæpe dictis. Ad 2. confirm. retorq. argum. Etiam post baptismum aqua est applicata sæpe adhuc capiti infantis, quin causet amplius gratiam. in forma dist. ma. cibus Eucharisticus manet applicatus materialiter, conc. ma. formaliter, seu per applicationem à Christo requisitam, id est, per manducationem adhuc existentem. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conseq.

294. Ob. 4. In sententia adversa non esset feliciore, qui haberet stomachum debiliorem, ratione stomachi, sed ratione melioris dispositionis (auctores enim, saltem aliqui, requirunt etiam continuationem bonæ dispositionis, seu honorum actuum) ergo nostra ratio est nulla. Resp. neg. ant. nam primò, si ponantur utrinque æquales dispositiones, & æquali tempore durantes, certè ab eo, in cujus stomacho diutius durat presentia Christi, plus acquiritur gratiæ ex opere operato: quod autem diutius ea presentia duret, causa est stomachi debiliore.

Secundò. Nondum per hanc responsionem solvitur, cur, supposita veritate adversæ sententiæ, damnari debuere tanquam superstitiosa devotio, petentium plures, vel majores hostias; quia, sicut non est superstitiosus, qui citius manè surgit, ut se magis præparet ad communionem, & pro majori dispositione plus gratiæ acquirat: ita non esset superstitiosus damnandus, qui peteret aliud medium augendi gratiam.

Tertiò. Usus ille majorum, vel plurium hostiarum, damnatus est ut superstitiosus, non quod fuerit contra aliquod præceptum Ecclesiæ; nullibi enim extabat tale præceptum: nec quasi esset irreverentia facta sacramento; quia nulla apparet: ergo juxta adversarios nulla esset ratio eum damnandi. Quartò. Ut rectè ait Arriaga *tom. 7. tract. de Eucharist. disp. 41. sec. 2. n. 10.* ad hoc, ut tribuatur alicui sacramento effectus actualis, non sufficit præcisè, cum non esse inconvenientem: sed debet is positivè probari, vel ex Scripturis, vel ex Patribus, vel ex traditione, vel ex alio loco Theologico; qui enim positivè plus asserit, debet etiam positivè plus probare; alias possemus semper plures effectus sacramentis attribuire: atqui effectus hic major ex nullo tali loco Theologico probatur: ergo.

ARTICULUS III.

An duæ Species sumptæ plus causent Gratiam, quam una.

295. **D**ico. Duæ species, in una moraliter communionem sumptæ, non causant plus gratiæ, quam una: sive Christos, sub duplici specie sumptus, non causat plus gratiæ, quam

quàm sumptus sub una; sic enim intelligitur conclusio, ut abstrahatur ab alia questione, an ipse etiam species causent gratiam, de qua re obiter aliquid dictum n. 17. Hæc sententia est valde apta ad refellendos hereticos nostri temporis, extorquere nitescentes etiam pro laicis communionem sub utraque specie. Tradit autem eam S. Thomas 3. p. q. 80. a. 12. ad 3. ubi ait: *Potest autem a populo corpus sine sanguine sumi: nec exinde sequitur aliquid detrimentum; quia sacerdos, in persona omnium, sanguinem offert, & sumit, & sub utraque specie totus Christus continetur. & opusculo de venerabili sacramento, quod est 21. vel juxta aliam editionem. 58. dans rationem, cur populo non detur calix, ait: Si enim populus iudis acciperet sanguinem sub specie vini, vix crederet illum esse sub specie panis... sicut sumit sacerdos sanguinem Christi sacramentaliter de calice, sic populus sumit eum intellectualiter sub specie panis de ipso corpore Christi: & est eis tam utilis, & tam dulcis, ut sacerdotibus, qui sumunt eum sub specie vini de calice.*

296. Accedunt Theologi communissimi, quorum magnum numerum vide citatum apud Suarez tom. 3. in 3. p. disp. 63. sec. 6. 8. Nihilominus dicendum. & Arriagam tom. 7. tr. de Eucharist. disp. 42. sec. 4. n. 20. quibus addi possunt plures adhuc recentius impressi, Elparza, Maurus, Illung, Gervallus. Plures citat Haunoldus l. 4. tract. 3. c. 9. n. 884. quamvis in sententiam oppositam inclinet. Nosstram etiam sententiam docet Concilium Moguntinum, habitum anno 1529. sub Archiepiscopo Setastiano, ubi c. 32. ita habetur. *Cum autem nemo fidelium dubitet, virtutem sacrosanctæ Eucharistiæ, non ex speciebus pendere, sed ex vivifica Christi carne, & sanguine provenire: jam ne hoc quidem quisquam fidelis dubitare debet, illum sub una specie communicandis morem ad salutem sumenti-um æque utilem, & efficacem esse, quam alterum sub utraque; cum consuet, non minus accipi in una specie.*

Quamvis autem dictum Concilium provinciale tantum fuerit, nec à Pontifice approbatum, tamen habet, ut quodlibet aliud Concilium provinciale, magnam auctoritatem (de qua vide supra n. 249.) & ex eo colligitur sentus communis doctorum tunc temporis: cum Concilium dicat, neminem de nostra sententia dubitare debere. Itaque hujus Concilii, & doctorum plurimorum auctoritas ratio sit prima, quæ magni ponderis est, præsertim in questione, in qua agitur de eo, quid insituerit Christus, ut alibi diximus.

297. Probatur conclusio. 2. Nullum est fundamentum in Scripturis, Conciliis, aut Patribus, vel communi Ecclesie sensu, dicendi, Christum plus gratiæ promississe sumenti duas species Eucharisticas, quam sumenti tantum unam: ergo non debet dici, plus gratiæ per duas conferri; nam sacramenta plus non conferunt, quam Christus

institutor promiserit. Confirm. 1. Sumens plures species ejusdem rationis, una moraliter sumptione, e. g. sacerdos sumens plures hostias, non acquirit plus gratiæ, quam sumens tantum unam (ut concedunt omnes, & constat ex dictis n. 298. & ex eo, quod alius esset utilis, dividere hostiam in plures partes, & sumere sacrum sanguinem per plures haustus, quod nemo prudens facit) ergo etiam sumens plures species diversæ rationis, eadem moraliter sumptione, non acquirit plus gratiæ. prob. consueq. ideo in primo casu non datur major gratia; quia est una moraliter sumptio, & Christus non minus est totus sub una, quam sub pluribus speciebus: sed hoc totum etiam habetur in nostro casu: ergo.

298. Confir. 2. Juxta adversarios debent sumenti utramque speciem etiam dari plures, & diversæ gratiæ actuales: scilicet spiritualiter confortantes, ratione specierum panis, & spiritualiter exhilarantes, ratione specierum vini: hoc non videtur credibile: ergo. prob. mi. Christus prævidit, laicis non semper concedendum esse utrumque calicis: ergo non est credibile, quod voluerit, huic annexas esse illas gratias, quibus major pars fidelium deberet privari absque sua culpa, quasque non possent sibi compensare per frequentiore accessum ad sacram Eucharistiam, licet maxime indigerent, & forte magis, quam sacerdotes, gratiis exhilarantibus, inter tot molestias, necessitates, ac angustias, quas patiuntur laici conjugati, vel alii.

Nec dicas, laicos etiam debere carere gratiis actualibus, annexis sacramento ordinis; nam his debent carere laici, sicut clerici in sacris carere debent gratiis, annexis sacramento matrimonij; scilicet sunt speciales difficultates, in exercendis muneribus sacris, quas laici non habent, & hinc non ita indigent gratiis sacramenti ordinis: quin etiam in muneribus diversorum ordinum sunt speciales difficultates; unde etiam facile capitur, per diversos ordines conferri quoque diversas gratias actuales, e. g. alias per collationem diaconatus, alias per collationem presbyteratus &c.

299. Ob. 1. Patres Concilii Tridentini, licet non definiverint, tamen, teste Francisco Blanco Archiepiscopo Compustellano, citato ab Henriquez, unanimiter tenuerunt oppositam nobis sententiam, ut refert Cardinalis Lugo de Eucharist. disp. 12. n. 68. ergo. Confirm. 1. Concilium Tridentinum sess. 21. c. 3. de communicantibus sub una specie ait, *nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari*: ergo videtur admittere, eos defraudari saltem gratiæ augmento, seu gratia utili: sicut e. contra, quando sess. 14. c. 5. docet, exponendum esse numerum peccatorum, & circumstantias specificas, docere videtur, quod non sint exponende circumstantiæ, intra eadem speciem tantum aggravantes. Confirm. 2. Clemens VI. (ut Lugo loco citato

citato refert) concessit regi Gallie, ut communicaret sub utraque specie, ad majus gratiæ augmentum: ergo. Kesp. neg. antec. Henriquez ex Blanco tantum refert, multos Patres sensisse, duas species plus gratiæ conferre, quam unam: quod longe abest ab unanimi consensu; demum enim fuisse triginta, vel quadraginta, dici possunt multi: sed, reliqui dissenserunt, longe plures fuerunt. & isti forte vix modica pars fuissent. videatur Arriaga tom. 7. tract. de Eucharist. disp. 42. sec. 2. n. 9. ubi putat, errorem fuisse amanuensis Cardinalis de Lugo, qui verba similia in ordine ad aliam questionem (nempe an Bohemis concedenda sit communicatio sub utraque specie) ab Henriquez posita, huc transtulerit.

300. Imò Pallavicinus in histor. Concilii Tridentini l. 17. c. 7. n. 10. & c. 12. n. 3. potius asserit, majorem partem, imò per omnes Patres inclinasse in æqualitatem gratiæ, & Hostiam Legatum cum Episcopo Quinque Ecclesiarum contendentis, ut hæc sententia definitur. Rursum ante Tridentinum nostra sententia plures habuit fautores, etiam ex illis, qui postea Tridentino interfuerunt: nec credibile est, eos ibi statim mutasse sententiam, etiam nihil defini verint.

Ad 1. consuet. neg. consueq. Concilium ibi agit contra hereticos, contendentes, communionem sub utraque specie esse simpliciter necessariam ad salutem, & hoc damnat: alterum verò, quod fideles fraudantur augmento gratiæ, nullo modo decidit: & cur id decideret, cum ejus decisio necessaria non esset, & præviderentur, in his circumstantiis ex occasione talis decisionis, oritur novi clamores hereticorum, quasi injuste laicis usus calicis prohiberetur.

Quin potius videtur Concilium, nostra sententia non parum favere, dum suæ definitionis hanc rationem addit, nempe quod Christus integer sit sub qualibet specie: quæ ratio probat, neminem fraudari gratiæ etiam utili. Nec est paritas doctrinæ Tridentini de exponendis circumstantiis peccatorum ad nostrum casum; ibi enim Concilium voluit, clarè, & dogmaticè definire, quid in confessione exponendum sit, ac quæque, si etiam exponende essent circumstantiæ tantum aggravantes, non potuissent eas præceteri. At in nostro casu non voluit Concilium decidere, an, quæ gratia prævenitur sub una tantum specie communicantes; sed tantum voluit definire, eam communionem non obesse fidelium saluti, nec necessariam esse communionem sub utraque specie; eoque communicantes sub una non fraudantur ulla gratiæ necessaria ad salutem: de alia autem gratia profus præceteri voluit.

301. Ad 2. confirm. Facetur Haunoldus, licet adversarius, l. 4. tr. 3. c. 9. n. 885. hæc Bullam Clementis VI. à P. Mendo quesitam, inveniri non potuisse: addique alius recentior, adversarius velle hæc Bullam editam anno 1341. cum Clemente VI. R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. II.

primum anno 1342. Pontifex creatus fuerit. Rursum Galli in Tridentino non fecerunt mentionem hujus privilegii, à Clemente concessi, sed tantum dixerunt, quod ab immemoriali tempore reges Christianissimi die coronationis suæ soleant, sub utraque specie communicare.

Sed his omnis neg. consueq. Si intelligitur hic gratia, non tantum ex opere operantis, sed etiam ex opere operato, potuit hoc privilegium Pontifex dare, & ea verba addere ideo: quia sperabatur rex, tali privilegio affectus, magis se dispositurus ad SS. Eucharistiam: qua ratione augmentum gratiæ recepturus erat, ratione majoris dispositionis; quia etiam ratione hujus sacramenta plus conferunt gratiæ, ex opere operato: & sanè in multis occasionibus devotio major est occasione privilegii: unde non absurdum debet videri Haunoldo, quod dicamus, regem non fuisse sicà preparaturum ad unam speciem; sæpe enim fit, quod, quando non adest speciale privilegium, non ita excitetur ad devotionem; & valde credibile videtur, Christianissimos reges majori præparatione accedere solere ad hæc extraordinariam communionem, quam ad alias communi more obeundas.

302. Ob. 2. Sacramentum causat illos effectus, quos significat: atqui species panis, & vini, significant diversos effectus gratiæ: ergo etiam causant diversos effectus gratiæ, prob. min. species panis significant cibum spiritualem, & confortationem: species vini significant potum spiritualem, & exhilarationem juxta illud hymni Ecclesie de hoc sacramento: *Debit fragilibus corporis fœculum: debet & tristibus sanguinis poculum*: ergo. Kesp. neg. min. vel enim species diversæ deberent significare diversam gratiam habitualem: & non est diversitas in illa: vel deberent significare diversam gratiam actualem: & hoc est contra dicta superius n. 298.

Non ergo aliud significatur per duas species, quam per unam; quamvis per utramque significetur aliquando clarius; nam qualibet species, ut docet Suarez tom. 2. in 3. p. disp. 63. sec. 6. 8. *Adveritium*, significat animæ refectionem, & unionem; quamquam utraque simul perfectius significet refectionem animæ per modum integri convivi: ob perfectiorem autem significationem non debet dari nobilior effectus, seu major gratia; alias baptismus collatus per trinam immersionem in aquam, qui perfectius significat mysterium SS. Trinitatis, & sepulturam, ac resurrectionem Christi, deberet causare plus gratiæ, quam baptismus collatus per infusionem aquæ.

303. Ad prob. min. diff. antec. & species panis, saltem mediè propter concomitantiam, significant etiam sanguinem Christi, tanquam potum, & exhilarationem: ac vicissim species vini propter concomitantiam, saltem mediè, significant etiam corpus Christi, tanquam cibum & confortationem, conc. antec. secus. neg. antec.

tec. & conf. nam primò illi versus hymni, ut rectè ponderat Ariaga tom. 7. 17. de Eucharist. disp. 42. sec. 3. n. 17. dirigitur ab Ecclesia ad omnes homines: ergo etiam species panis causant exhilarationem; alias, si laici hanc non perciperent, quid eis illa deprædicaretur?

Secundò. Fames, & sitis, in spiritualibus idem est, ut habet S. Augustinus 17. 25. in Joan. post medium in illa verba Christi: Qui venit ad me, non esuriat. hoc intelligendum est: non sitiet unquam; utroque enim illa significatur æterna satisfactio: aperte indicat, quod, sicut expletio famis, & sitis spiritualis, sunt idem, ita etiam idem sint fames, & sitis: item, sicut non esurire, & non sitire sunt idem, ita etiam sitire, & esurire: & certè tam sitis, quam fames spiritualis, aliud non est, quam ingens desiderium novæ gratiæ, & charitatis, adeoque utraque expletur per quamvis speciem Eucharisticam; quia quævis conferat gratiam. Tertio. Utraque species habet vim confortandi, & exhilarandi; quia hæc formaliter consistunt in eo, quod voluntas reddatur prompta, & fervens, ad obsequium Dei, quæ promptitudo conferitur, tam per species panis seorsim acceptas, quam per species vini, si in aliquo casu licet seorsim accipiantur, ut saltem videntur olim quandoque licetè acceptas, de qua re vide infra n. 326.

Dein totum hoc argumentum retorquetur in extrema unctione, ubi lingua unctiones, & formæ partiales, habent æquè diversam significationem, quam habent species panis, & vini: & tamen non non conferunt diversa gratia; ratione diversarum unctionum partialium; quia scilicet illæ diversæ unctiones habent tantum significationes partiales, & constituunt unum sacramentum: ac hoc totum dici etiam potest de speciebus Eucharistia.

Ubi tamen obiter noto, non idem posse dici de sacris ordinibus; nam isti se habent, ac si species panis, & vini, seorsim fumerentur, per duas moraliter distinctas sumptiones; isti enim ordines, etiam minores, non conferuntur per ordinationem moraliter unam; nam, ut ex usu, & praxi Ecclesiæ habetur, quilibet ordo conferitur seorsim per suam singularem ordinationem: & quamvis e. g. ordines minores omnes conferantur sub eodem sacro, tamen conferuntur per quatuor physice, & moraliter distinctas ordinationes: quæ ad minimum se habent, sicut tria sacra, e. g. die natali Domini ab eodem sacerdote tempore continuo dicta. Adde, quod per diversos ordines dantur etiam diversæ gratiæ actuales, quæ de re vide n. 298.

307. Dices cum Haunoldo. In Sacramento extreme unctionis primùm post ultimam unctionem conferitur gratia: ergo non est paritas ab isto ad sacramentum Eucharistia, ubi jam datur gratia post primam sumptionem primæ speciei panis. Resp.

In primis ex hac paritate cum Sacramento extreme unctionis tamen adhuc patet, quod diversitas qualiscunque significationis, ut pote, quæ etiam datur in diversis illis partialibus unctionibus, non probet, dari novam gratiam. Dein neg. ant. nam post perfectam unctionem sensuum, aut partium, essentialiter requisitam, conferitur gratia, ut habet communis; quia tunc sacramentum est substantialiter integrum: & tamen sæpe dein subjunguntur adhuc duæ unctiones, in pedibus, & in renibus, non essentialiter requisitæ, quæ casu non datur gratia post ultimam unctionem.

Dices, dari etiam in hoc casu gratiam, post ultimam unctionem causativam gratiæ; eam addidit duæ unctiones gratiam non causant. Resp. licet illæ duæ unctiones, non causent novam gratiam, tamen etiam causant prius collatam, sicut scilicet sumptio alterius speciei. Saltem hoc est valde probabile, & gratis oppositum supponitur.

306. Ob. 3. Juxta nostram opinionem non potest dari ratio, cur Christus instruerit utramque speciem: hoc est absurdum: ergo. Confirm. 1. Juxta nos sumptio alterius speciei esset frustranea: hoc est falsum, & contra SS. Patres: ergo. Confirm. 2. In triduo mortis Christi Eucharistia sumpta sub utraque specie contulisset plus gratiæ, quam sumpta sub una: ergo hoc etiam nunc facit. Resp. neg. ma. Ratio sufficientissima est, quod per Eucharistiam, tanquam sacrificium inchoatum, vi utriusque speciei melius significetur sacrificium cruciatum, seu passio Christi, & effusio sanguinis.

Ad 1. confirm. retorq. argum. in eo casu, quo sacerdos sumit plures hostias, vel earum reliquias. Dein neg. ma. sumptio secundæ speciei servit ad perfectionem sacrificij, meliorem representationem separationis sanguinis à corpore, meliorem representationem convivij integri: item atgetur gratia saltem ex opere operantis: probabile etiam est, Deum conferre quidem gratiam statim post sumptionem primæ speciei, sed tamen etiam intuitu secundæ, casu quo hæc secutura est. Addunt aliqui cum Suarez tom. 3. in 3. p. disp. 63. sec. 6. in fine, quod, si quis sumpsisset primam speciem in peccato, & postea, adhuc ante sumptionem secundæ speciei contereretur, recepturus esset gratiam per sumptionem secundæ speciei: quanquam hoc alij negent.

Ad SS. Patres autem, quando dicunt, bibi remissionem peccatorum: vel non sanguine, non tantum exterius liniri, sed interiorius etiam omnipotenti virtute muniri: responderi potest, eos quidem ostendere, quantum virtutem habeat sacer facer sanguis ex se: non autem decidere, quod, quando is jam est sumptus sub specie panis, & postea etiam sumatur sub specie vini, eandem virtutem denuo exerat: vel potest dici, SS. Patres tantum velle, quod Deus etiam

gratiam conferat ratione, seu intuitu speciei secundæ, ut modo dictum.

307. Ad 2. confirm. Resp. cum Suarez tom. 3. in 3. p. disp. 63. sec. 6. §. Ad secundum, rem esse incertam; cum Christus pro eo casu, in quo vidit, non esse futurum usum Eucharistia, nihil determinaverit: si data tunc fuisset major gratia propter utramque speciem, fors ratio fuisset; quia tunc non contingeretur sub una specie totus, & integer Christus: quam rationem videntur aliqui velle colligere ex Tridentino; eoquod sess. 21. c. 3. dicat, etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi; ac propterea, quod ad fructum attingit, nullæ gratiæ necessariæ ad salutem eos defraudari, qui unam speciem solum accipiunt: adeoque; cum in triduo mortis non fuisset sub qualibet specie totus, atque integer Christus, videtur illis auctoribus, ex Concilio, colligi potest, non tantum gratiæ per unam, quantum per geminam speciem sumptam, tunc accipiendum fuisse.

Verum, si hæc ratio efficax foret, debuisset in triduo mortis Christi non tantum gratiæ dari per utramque speciem, quantum nunc datur per unam (quia sub nulla tunc adfuisset anima Christi, adeoque nec sub utraque integer Christus) quod videtur difficile. Unde Suarez existimat, non posse ex Tridentino efficaciter probari, quod in triduo mortis Christi, plus gratiæ collatum fuisset, per duplicem speciem, quam per unius tantum sumptionem.

Putat insuper posse dici, quod Tridentinum, assignando pro ratione sumptionem totius, ac integri Christi, vel non velle dare rationem adequatam, aut necessariam, sed tantum sufficientem, & clariorem, ac certioram quoad nos: vel quod per totum Christum intelligat totum quoad suppositum Divinum. Et certè, cum Divinitas etiam in triduo mortis Christi fuisset præsens, adfuisset sufficientissima causa gratiæ: attamen hæc adfuisset etiam in eo casu sub qualibet specie: consequenter ex hoc capite non debuisset plus gratiæ conferri, ratione utriusque, quam ratione unius tantum speciei.

308. Ob. 4. Non potest juxta nos explicari, quando conferatur gratia: an statim post primam sumptionem: an primùm post secundam: sed hoc debet posse explicari: ergo. Resp. retorq. arg. in casu, quo sacerdos sumit plures hostias. In forma, neg. ma. & dico, probabilius conferri statim totam gratiam post sumptionem primæ speciei: primò enim ibi jam sumitur totus Christus, & non est ratio, cur sacramentum, integrè applicatum, non statim operetur suum effectum. Secundo si prævideretur sacerdos moriturus ante secundam sumptionem, Christus misericordissimus non expectaret illum, sed prius daret gratiam: ergo melius dicitur, hoc univèrsaliter fieri.

Tertio, si sacerdos communicaret populum post suam communionem, & distribuendo Eucharistiam peccaret: postea in peccato absumeret reliquias sacrarum hostiarum, nemo diceret, eum per suam communionem non recepisse prius gratiam: ergo idem videtur dicendum in nostro casu. Probabile autem est, ut diximus n. 306. gratiam, quæ conferitur statim post primæ speciei sumptionem, tamen etiam conferri intuitu sumptionis secundæ speciei, si hæc quoque exitura sit.

QUESTIO II.

De Necessitate SS. Eucharistia.

ARTICULUS I.

Quomodo Eucharistia sit necessaria.

309. **S**upponendum, alia esse ad salutem necessaria necessitate mediæ, alia necessaria necessitate præcepti: inter quæ differentia est ista. Necessaria necessitate præcepti sunt illa, quæ ideo debent fieri, ut evitetur violentia alicujus præcepti per grave peccatum, quod poneretur obex gratiæ, adeoque saluti æternæ: quæ tamen, si inculpabiliter omittantur, non propterea perditur salus. Necessaria necessitate mediæ sunt illa, quæ sunt mediæ conducentia, ad obtinendam primam gratiam, eamque per se causantia, ac talia, ut sine illis, etiam inculpabiliter omittis, salus acquiri non possit. Quid autem sit per se causare primam gratiam, vide in tract. de sacram. in genere n. 301. Exempla necessariorum necessitate præcepti sunt, restitutio boni ablati, auditio sacri die festo &c. Exempla necessariorum necessitate mediæ sunt, fides, baptismus, penitentia post grave peccatum actuale commissum.

Quia verò baptismus e. g. vel sacramentum penitentia, non semper potest realiter adhiberi, ob defectum, vel scientiam, vel materiæ, vel ministri; hinc misericors Deus contentus est, si habeatur saltem perfecta contritio, quæ est votum baptismi in non baptizato, & votum confessionis in baptizato; unde dicuntur baptismus, & penitentia, necessaria necessitate mediæ, vel in re, vel in voto: hoc est, necessaria esse sacramenta baptismi, & penitentia, vel ipsa suscepta, vel saltem necessarium esse votum ea suscipiendi: & hoc votum habet quivis amans Deum super omnia; quia ita est constitutus, ut, si, vel necessitatem sciret, vel occasionem haberet, ista sacramenta suscipiendi, ea ipsa susciperet.

310. Si dicas, quod perfectè contritus, vel amans Deum super omnia, etiam debeat ita esse dispositus, ut, si posset restituere ablatum, id faceret: & quod, si non esset ita dispositus, non possit obtinere salutem, adeoque, quod etiam restitutio sit necessaria.